

Факултет ПравниУНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области правно-
економских наука

(Број захтева)

(Назив већа научне области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Данила (Бранислав) Ћупића

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ **Данило (Бранислав) Ћупић**

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под називом: **„Оцена уставности аката и радњи судске власти“**из научне области: уставноправнаУниверзитет је дана 3. априла 2012. својим актом под бр. 02-06-17750/14-12 дао сагласност на предлог теме

докторске дисертације која је гласила:

„Оцена уставности аката и радњи судске власти“

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Данила (Бранислав) Ћупића

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 31. марта 2014. одлуком Факултета под бр. 03-825/2, у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област
1. др Оливера Вучић	редовни професор	уставноправна
2. др Драган Стојановић	редовни професор	уставноправна
3. др Владан Петров	ванредни професор	уставноправна

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на

седници одржаној дана 30. јуна 2014. године.**ДЕКАН ФАКУЛТЕТА****професор др Сима Аврамовић**

- Прилог:
1. Извештај комисије са предлогом.
 2. Акт Наставно-начног већа факултета о усвајању извештаја.
 3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду, која је донета на седници одржаној 31. марта 2014. године, именована је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата Данила Ћупића, под називом: „Оцена уставности аката и радњи судске власти“, у саставу: проф. др Оливера Вучић, проф. др Драган Стојановић и проф. др Владан Петров.

Након што смо прегледали и извршили оцену достављеног рукописа докторске дисертације, Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату

Кандидат Данило Ћупић рођен је 25. септембра 1983. године на Цетињу. Основну школу и гимназију завршио је у Подгорици. Дипломирао је на Правном факултету Универзитета Црне Горе у Подгорици 2007. године, с просечном оценом 9,47. У току студија добио је више награда: четири награде за одличан успех у студирању и висок просек, као и стипендије "10 за 10" коју додељује Атласмонт банка. Био је ангажован, као посланик изабран на редовним изборима, у раду студентског парламента Правног факултета Универзитета Црне Горе, у два мандата. Био је редован учесник „Медитеранске школе европског права“ у организацији Правног факултета Универзитета Црне Горе. Такође је похађао и успешно завршио „Школу европских интеграција“ у организацији Фондације-Институт за отворено друштво, Центра за развој невладиних организација, Европског покрета у ЦГ и Центра за грађанско образовање. За време студирања био је ангажован и као сарадник у Центру за људска права Универзитета Црне Горе.

Од 2007. године запослен је у звању сарадника у настави, а касније асистента на Правном факултету Универзитета „Медитеран“ у Подгорици, на јавно-правној катедри, на предметима Уставно право, Увод у право, Управно право, Људска права и Судско организационо право. Такође, ангажован је и као спољни сарадник у настави на Факултету за државне и европске студије, на предмету Уставно право, као и на Полицијској академији, на предмету Увод у право.

Потпредседник је Савета младих правника, Удружења правника Црне Горе. Сарадник је Фонда Центар за јавно право из Сарајева.

Учесник је бројних домаћих и међународних конференција и семинара.

Говори и пише енглески језик. Служи се руским језиком.

Кандидат је коаутор уџбеника „Увод у људска права“, са проф. др Младеном Вукчевићем, у издању Правног факултета Универзитета „Медитеран“, Подгорица, 2013.

Објавио је и следеће радове у релевантним публикацијама и часописима:

1. Ћупић, Д., Услови за покретање поступка пред Европским судом за људска права, *Годишњак Правног факултета Универзитета „Медитеран“ за 2008. годину*, Подгорица, 2008, ISBN 1800-7406, стр. 164-197;
2. Ћупић, Д., О неким питањима правног положаја Заступника Републике Црне Горе пред Европским судом за људска права, *Правни зборник*, бр. 1-2009, Подгорица, 2009, ISSN 0350-6630, стр. 349-362;
3. Ћупић, Д., Посебни државни органи за заштиту људских права и слобода у уставном систему Црне Горе, *Правни зборник*, бр. 2-2009, Подгорица, 2009, ISSN 0350-6630, стр. 285-304;
4. Ћупић, Д., Правна природа одлука Европског суда за људска права (поступак доношења, правно дејство и извршење), *Акционар*, бр. 1-2010, Подгорица, 2010, ISSN 180-5047, стр. 105-118;
5. Ћупић, Д., Предмет уставне жалбе, *Правни зборник*, бр. 3/4-2010, Подгорица, 2010, ISSN 0350-6630, стр. 447-462;
6. Вукчевић, М., Ћупић, Д., Уставна жалба као средство заштите људских права и слобода (скица за црногорско искуство)”, *Актуелност и значај људских права и слобода* (Зборник радова), Источно Сарајево, 2011, ISBN 978-99938-57-20-4, УДК 341.231.14(082) 342.47 (082), стр. 212-231;
7. Ћупић, Д., Гаранција независности и самосталности судства у Уставу Црне Горе - потреба за ревизијом уставног рјешења, *Свеске за јавно право*, бр. 5, Сарајево, 2011, ISSN 2232-7320, стр. 89-110;
8. Ћупић, Д., Супсидијарност уставне жалбе, *Адвокат*, бр. 15, Подгорица, 2011, ISSN 1800-5357, стр. 93-102;
9. Ћупић, Д., Међународни стандарди независности судске власти и уставне гаранције у Црној Гори, *Правни зборник*, бр. 1-2/2012, Подгорица, ISSN 0350-6630, стр. 393-412;
10. Чупич, Д., Правовое положение омбудсмана в югославянских республиках, *Правовое образование, гражданское общество, справедливое государство* (Сборник трудов), Кемерово, Россия, 2012, ISBN 978-5-8353-1543-7, УДК 34 (063), ББК Х.я431, стр. 203-215;
11. Ћупић, Д., Уставне гаранције начела независности и самосталности судске власти у уставима бивших југословенских република, *Начела и вриједности правног система - норма и пракса* (Зборник радова), Источно Сарајево, 2012, ISBN 978-99938-57-24-2, УДК 34(082) 34:124.5 (082), стр. 456-471;
12. Ћупић, Д., Једна скица за ревизију Устава Црне Горе у области независности судства, *Правни зборник*, 1-2/2013, Подгорица, 2013, ISSN 0350-6630, стр. 411-420;
13. Ћупић, Д., Гаранције независности Уставног суда у Уставу Црне Горе, *Свеске за јавно право*, бр. 13, Сарајево, 2013, ISSN 2233-0925, стр. 13-20;
14. Вукчевић, М., Ћупић, Д., Развој идеје владавине права и промјена устава као предуслов европских интеграција (примјер Црна Гора), *Владавина права и правна држава у региону* (Зборник радова), Источно Сарајево, 2013 (у штампи).

2. Основни подаци о дисертацији

Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду је, након пријаве пројекта докторске дисертације и усмене одбране пројекта (29.

децембра 2011. године) и извештаја Комисије за оцену подобности теме докторске дисертације, у саставу проф. др Оливера Вучић, проф. др Владан Петров и доц. др Танасије Маринковић (20. јануара 2012. године), одобрило израду докторске дисертације под насловом „Оцена уставности аката и радњи судске власти“ у фебруару 2012. године, а за ментора је одређена проф. др Оливера Вучић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду.

Докторска дисертација Данила Ћупића писана је у складу са Упутством о обликовању дисертације Универзитета у Београду, те садржи насловну страну на српском и енглеском језику, страну са информацијама о ментору и члановима комисије, стране са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, укључујући резиме на српском и енглеском језику и кључне речи, три странице садржаја, текст рада по поглављима, списак литературе и биографију кандидата. Текст дисертације је обима 369 страница компјутерски обрађеног текста (фонт *Times New Roman* 12, проред 1,5), са 789 фуснота и 16 страница литературе, у којима је, абecedним редом, наведено 299 цитираних библиографских јединица. Приликом израде дисертације кандидат је користио домаћу и страну, научну и стручну литературу (књиге, монографије, зборнике радова, чланке из научних и стручних часописа), те судску праксу, правне прописе и интернет изворе.

3. Предмет и циљ дисертације

Шире дефинисање предмета дисертације односи се на истраживање начина вршења уставносудске контроле аката и радњи судства и изналажење оптималног модела кохабитације судске и уставносудске власти, у циљу усвајања и јачања идеала владавине права и правне државе. Јудикатура и уставно правосуђе нису „два одвојена света“ који постоје и делују независно један од другог. И један и други орган примењују и штите устав, али само је уставни суд чувар устава, који ултимативно проверава доследност у поштовању уставних принципа. Вршећи оцену постојања повреде уставног права, уставни суд не постаје нека виша и судству надређена инстанца, већ орган који стоји „раме уз раме“ са јудикатуром и учествује у уставној мисији заштите основних права. Зато се између ових органа мора изнаћи складан *modus vivendi*, однос сарадње и разумевања. Остваривање еквилибријума између ова два органа је изузетно сложен и комплексан задатак, имајући у виду релативну „младост“ уставног судовања по питању мониторинга над уставношћу рада судске гране власти, те незавршен процес његовог детерминисања у друштвеној реалности. То се посебно односи на транзиционе демократије, где је уставно судство тек „стало на ноге“, још увек тражећи своју оптималну позицију у правном систему. Са друге стране, редовна јудикатура са нелагодом реагује на присуство „суперконтроле“, која правни спор, који је прошао кроз све инстанционе нивое у правосуђу, подвргава додатном надзору. На тај начин, шира јавност може стећи утисак да целокупни судски систем, који подразумева неколико филтера и контролних пунктова пре коначног пресуђења, није у стању да правилно примени уставну норму и грађанину пружи достојну заштиту од узурпације ујемчених права. Ипак, између утврђених надлежности ових органа не постоји однос супарништва нити међусобног искључивања, већ је реч о дубоко испреплетаним релацијама, те се ови органи морају прихватити као равноправни делатници у заједничкој тежњи обезбеђивања максималне заштите

људских права, а не као конкурентни и супростављени органи, са паралелизмом надлежности.

У правној пракси развила су се два доминантна облика оцене уставности аката судске гране власти: контрола уставности општих правних аката и контрола уставности појединачних правних аката судске власти, посебно кроз институт уставне жалбе. Како нормативна контрола уставности општих правних аката судске гране власти нема значајнијих специфичности у односу на нормативну контролу прописа других државних органа, а о којима је у нас писано кроз бројне и веома квалитетне радове, у раду се доминантно обрађује институт уставне жалбе, који у пуном обиму омогућава елаборацију и сагледавање предмета дисертације. Уставна жалба је *ultima ratio*, последње и изузетно правно средство у правном поретку, које се улаже тек након окончања судског поступка по свим правним лековима и пред свим инстанцама, када судство да своју последњу реч.

Једно од круцијалних питања рада односи се на обим уставносудског испитивања судске пресуде. Кандидат истиче да уставно правосуђе испитује ожалбену судску одлуку применом другачијих критеријума у односу на ординарно судство, концентришући се само на један њен аспект - повреду уставних права, а не на контролу одлуке из свих дозвољених жалбених разлога у процесном праву. Оно се мора концентрисати на мониторинг поштовања ујемчених права и слобода (неуставност), без упуштања у остале аспекте судске одлуке (противправност). У супротном, ако би ниво уставносудског испитивања био идентичан оном који примењују редовни судови, онда би се он доиста претворио у „мега редовни суд највишег ранга”, дајући „ветар у леђа” критикама упућеним од стране јудикатуре да неовлашћено залази у њихову сферу делатности, уливајући грађанима погрешну наду да правду (изван заштите људских права) могу тражити и у пролонгираном судском поступку пред „надврховним судом”.

Посебно су разматрани историјски развој и савремена проблематика у остваривању концепта заштите уставности у поступању судске власти у Републици Србији и Црној Гори и питање да ли је уставносудска власт обе државе имуна и кадра да се одупре константним притисцима свих актера на политичкој и правосудној сцени, који настоје да ограниче природно право заштитника устава да своју делатност врши и над актима јудикатуре. Посебно је указано на поступање Уставног суда Србије, који је осујетио покушај владе и парламента, да, уз сагласност врховне судске инстанце, изменама Закона о Уставном суду из 2011. године, изузму судске акте од могућности поништавања (одлука Уставног суда Србије, ИУз 97/2012 од 20.12.2012. године).

Основни циљ ове дисертације је објашњење улоге и овлашћења уставног судства у контроли поштовања принципа уставности, конкретније његовог дела који се односи на основна уставна права и слободе. Он се најбоље може формулисати пружањем одговора на основно питање дисертације: да ли је судској власти потребна уставносудска контрола и коректив, и уколико јесте, у ком обиму одлуке контролора уставности могу да преиспитују и ограничавају правну дејственост одлука редовне јудикатуре?

У том смислу кандидат је настојао да прикаже заједничка обележја ове проблематике у савременим правним системима и да постави темељ за конструисање бољег и савршенијег модела вршења уставносудског мониторинга поштовања основних уставних права од стране судске власти.

Научни циљ истраживања је да изврши научну дескрипцију и експликацију основних појмова везаних за предмет рада, да укаже на основне доктринарне и практичне дилеме и да понуди могуће одговоре. У теоријској и научној мисли, контрола уставности судских аката и радњи је тема која је тек у последње време интензивније проучавана, али ипак није свеобухватно и довољно елаборирана. Имајући то у виду, научни циљ је и употпуњавање и обогаћивање теоријских сазнања из ове области.

Практични циљ истраживања је двојак: 1) изналагање адекватног решења за успостављање ефикасног еквилибријума између ординарног и уставног правосуђа, уз уважавање посебности обе гране власти и 2) подстицање расправа о овој проблематици у правним системима Републике Србије и Црне Горе.

Остваривање циљева, задатих још у полазним основама истраживања, захтевало је комбиновање различитих научних метода у испуњењу бројних истраживачких задатака, који обухватају: научну анализу принципа уставности и елаборацију предности и несавршености бројних система његове контроле који егзистирају у савременој пракси; проучавање правне природе уставног судства, са циљем да се укаже на његову позицију у систему поделе власти; елаборацију генезе уставносудских надлежности, као најмаркантнијег обележја историјског постојања ове институције; анализу релација између редовне и уставне јудикатуре; анализу механизма уставносудске контроле поштовања принципа уставности од стране судова, са посебним акцентом на уставну жалбу; анализу упоредне нормативе и праксе, у циљу детерминисања кључних модела уставносудског надзора над судством и разматрања њихове теоријске утемељености и практичности; научну анализу домаћих, позитивноправних решења и пружање одговора на питање да ли она на адекватан начин уређују однос између ових грана власти; проучавање и компарацију јуриспуденције Европског суда са праксом уставног правосуђа, будући да је све „болести“ савременог уставног судства, Европски суд већ „прележао“.

Комисија је мишљења да је кандидат успео да реализује прокламоване циљеве.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању и методи истраживања

Сходно предмету и циљевима истраживања, дефинисаним и постављеним у пријави теме докторске тезе, кандидат је као полазне хипотезе представио следеће исказе:

- уставни суд је гарант и заштитник, чувар уставности и функционалности правног поретка од било које врсте повреде или узурпације, па самим тим и оне која настаје поступањем и актима органа судске гране власти. Сагласно овој чињеници, уставни суд има ингеренције и над судском граном власти, те може преиспитивати и ограничавати правно дејство одлука редовне судске власти;

- поступак по уставној жалби је посебан вид провере квалитета рада судске власти, који је, будући поверен самосталном и независном органу, ексклузивном заштитнику уставности и законитости и уставом ујемчених људских права - уставном суду, успостављен у циљу отклањања евентуалних повреда устава насталих применом важећих закона од стране судских органа;

- захваљујући овој надлежности уставног суда мења се класична „келзеновска“ физиономија овог органа као „негативног законодавца“ и он се приближава судској власти.

У циљу провере наведених хипотеза, кандидат је у току истраживања доследно користио бројне научне методе, које су омогућиле верификацију остварених резултата. Доминантан део истраживање је спроведен на три нивоа. Први ниво исказује се у апстрактно-теоријском дефинисању и анализи основних појмова релевантних за истраживање, као што су принцип уставности, правна природа уставног судства, појам судске власти и њен положај у правном поретку. Затим је кандидат, систематизацијом нормативних решења у домаћем и упоредном праву, те елаборацијом одговарајуће судске праксе (редовних судова, уставних судова и Европског суда за људска права), пружио слику главног проблема дисертације - питања односа редовне и уставне јудикатуре, посебно са аспекта права уставног суда да контролише судске акте, за које постоји бојазан да су повредили основна, уставом ујемчена (људска) права. На крају је валидност изведених закључака поткрепљена ставовима кандидата, који потврђују основаност хипотеза на којима је дисертација концептуално заснована. Окосницу методолошке апаратуре представљају догматички, историјски, позитивноправни и упоредноправни метод, а кандидат се обилно користио и методом појединачног случаја (*case study*), кроз који су анализирани не само најзначајније одлуке домаћих и компаративних уставних судова, већ и релевантна јуриспруденција Европског суда за људска права.

У целини посматрано, сматрамо да је кандидат доказао тачност и одрживост постављених хипотеза, у пуном обиму.

5. Приказ садржаја дисертације

Докторску дисертацију „Оцена уставности аката и радњи судске власти“ кандидат је структурирао на начин да садржи: уводна разматрања, четири основна дела рада, закључна разматрања и списак литературе.

У **уводном делу** дисертације, кандидат формулише предмет истраживања, указујући на његову оправданост и актуелност, наводи мотиве који су га руководили у избору теме, поставља научне и практичне циљеве обраде ове тематике и, на крају, образлаже своје методолошко опредељење. Мотивација кандидата за дату тему узрокована је чињеницама да јуриспруденција није заузела јасан став по питању права контролора уставности да цене уставност аката јудикатуре. Посебан мотив кандидат налази у чињеници да је, са аспекта позитивних прописа, и српски и црногорски уставотворац решио ову дилему, установљавајући својим новодонетим уставима систем уставносудске контроле поступања јудикатуре. Међутим, део јавности, и то правасходно припадника судског еснафа, а у Србији и политичке елите оличене у легислативној и егзекутивној грани власти, као и део правне науке, остао је незадовољан. Њихова критика и противљење датом решењу, ни након седам година (Србија), односно шест (Црна Гора) од усвајања важећих устава, не јењава, чак се може рећи и да јача. Сходно томе, нема сумње да је реч о изузетно важној теми у уставном праву и да њена комплексна природа намећи потребу за свеобухватном анализом и научном обрадом дате теме, о којој не постоји значајнија научна литература.

Први део дисертације, насловљен „Принцип уставности и уставни суд“, обухвата следеће одељке: 1) Појам и правна природа принципа уставности; 2)

Оцена (контрола) принципа уставности и 3) Уставни суд. У првом одељку, аутор, са претежно доктринарног гледишта, анализира значење принципа уставности, закључујући да се срж овог принципа огледа у ограничењу државне моћи и њеном подвргавању објективном, уставом нормираном праву, како би се онемогућила свака арбитрерност, волунтаризам и самовоља у одлучивању. Дакле, грађани се покоравају не личној вољи појединаца и група, већ објективним и безличним правилима које, под истим условима, важе за сва лица (*non sub homine, sed sub lege*). Примена овог принципа, истиче кандидат, доводи до стварања једног целовитог, конзистентног и логички непротивречног система правних норми, који олакшава њихову примену и повећава правну сигурност, те је принцип уставности, у пуном капацитету, могуће остварити само у друштву са стабилним институцијама, базираним на демократским традицијама. Да би се у пуној мери поштовао принцип уставности, аутор сматра да морају бити испуњени одређени услови: прагматичност и уважавање комплексности друштвених слојева, насупрот идеолошке прокламативности; еластичност уставног текста, који омогућава његово широко тумачење и прилагођавање друштвеним приликама (најбољи пример је Устав САД); политичка и шира, друштвена стабилност; друштвени консензус о основама уређења политичког система; развијена и сазрела друштвена самосвесност; кохабитација друштвених група итд. У другом одељку Данило Ћупић даје елаборацију различитих система оцене уставности, уз констатацију да данас не постоје два у потпуности идентична модела, већ да савремене државе, сходно својој правној традицији, установљавају различите системе и облике контроле усклађености правних аката и радњи државних органа са уставом. У трећем одељку, аутор се бави проблематиком настанка, историјског развоја и правне природе уставног суда, који се у последњем веку наметнуо као најефикаснији контролор уставности. Након подробне анализе различитих јуристичких мишљења о природи и месту уставног судства у систему поделе власти аутор закључује да „уставни суд у савременом конституционализму, имајући у виду његову улогу, правце деловања, критеријуме одлучивања и последице одлука, има све прерогативе самосталне гране власти“. У односу између уставног суда и политичких структура, кандидат сматра да мора постојати еквилибријум - уставни суд мора исказати посебан опрез да своју јединствену моћ подвођења под устав не злоупотреби, тј. да се „јуридизација политике“ не искрене у „политизацију судства“, а политика се мора уздржавати од сваког непримереног мешања и утицаја на рад уставног суда. У својим деловањима оба субјекта морају успоставити одређене границе примерености, у оквиру којих ће се успоставити баланс између овлашћења и одлучивања уставног суда и тежње политике да уставни суд задржи под својим утицајем и да му наметне курс који би требало да прати. Предмет анализе су и надлежности савременог „уставног судовања“, а посебно њихова генеза, која представља најмаркантнију црту историјског хода уставних судова. Другим речима, досадашње постојање и деловање уставног правосуђа најбоље се огледа у тренду константне експанзије његових функција.

Други део дисертације, који носи назив „Оцена уставности аката и радњи судске власти“, представља тежишни и кључни део дисертације. Детаљније је класификован на следеће одељке: 1) Појам и правна природа судске власти; 2) Однос судске власти и органа који врше уставнозаштитну функцију; 3) Предмет поступка оцене уставности аката и радњи судске власти и 4) Оцена уставности аката и радњи судске власти у упоредном праву. Први одељак посвећен је анализи појма, настанка и генезе судске гране власти.

Кандидат примећује да место јудикатуре у систему деобе власти не сме бити статичка категорија, једном за увек дата и непромењива, те да није на исти начин постављена у компаративним правним системима, већ се одређује у зависности од друштвених, политичких, културних и других чинилаца у конкретном друштву, као и од различитих концепција у обликовању правног система. У другом одељку рада, кандидат указује да на карактер односа између редовног и уставног правосуђа, у великој мери утиче схватање места и улоге уставносудске власти у савременим политичким системима. Уколико се уставни суд разуме као саставни део јудикатуре, тј. као саставни део једног државног органа, једне гране власти, што је доминантан став немачке правне мисли, њихов се однос базира на принципу хијерархијски надређених и подређених органа. Уставни суд тада има карактер инстанционог органа, највишег органа у хијерархији органа судске власти, који, у коначном, потврђује судску одлуку, уколико утврди да не постоји кршење уставом гарантованих права. Уколико се на уставни суд гледа као на независан и самосталан орган, углавном мимо класичне троеобе власти, које мишљење данас доминира у уставноправној науци, њихов однос се заснива на односу два независна и самостална органа државне власти, који имају ограничену могућност међусобних утицаја и уплитања. Предмет даље анализе, у трећем одељку, је објекат поступка оцене уставности аката судске власти, односно детаљнија елаборација оцене уставности општих аката судске власти и оцене уставности појединачних аката и радњи судске власти, посебно путем института уставне жалбе, која представља најефикаснији модел контроле поштовања уставних права од стране свих државних структура, па и јудикатуре. Суштински, уставна жалба представља захтев којим приватна лица, под строгим и рестриктивним условима могу директно од уставног суда тражити заштиту својих уставом зајемчених основних (људских) права. Кандидат даје детаљан приказ историјског развоја уставне жалбе, полемише о њеној природи, предмету, супсидијарности, персоналним и темпоралним условима њене допуштености, као и о поступку одлучивања и дејству одлуке по уставној жалби. Кандидат запажа да принцип супсидијарности представља главну одлику уставне жалбе, будући да од начина његове регулације зависи квалитет пружања уставносудске заштите. Супсидијарност се, са једне стране, мора широко тумачити, будући да у супротном уставна жалба добија карактеристике неделотворног правног средства, а са друге стране, њеним сувише екстензивним тумачењем, она се трансформише у своју супротност, претварајући уставни суд у ревизиону судску инстанцу, „надврховно правосуђе“, које у последњем степену одлучује о свакодневним животним проблемима грађана, а не о заштити фундаменталних уставних права и слобода. Посебно се анализира обим уставносудског испитивања аката и радњи судске власти и постављају границе мешања уставног судства у редован судски поступак. У посебном, четвртом одељку другог дела рада, даје се приказ компаративних решења, где се обрађују два система са карактеристичном, а уз то и најзначајнијом и најпотпунијом уставносудском праксом у области контроле уставности аката и радњи јудикатуре: Немачке и Шпаније, те системи бивших југословенских република, будући да сва уставноправна решења ових држава произлазе из истоветне правне традиције. Посебна пажња посвећена је анализи нормативе и праксе Савезног уставног суда Немачке, који је, по речима Председника Немачке Републике изреченим на прослави 60. годишњице немачког Савезног уставног суда, 2011. године, »почео (је) без узора (*ohne Vorbild*), али је својим радом и

највишом стручношћу постао узор свима«. У оквиру истраживања уставне жалбе, уложене на одлуку судске власти у државама насталим распадом бивше СФРЈ, кандидат је посебну пажњу посветио Уставном суду Републике Србије, који поседеује најбогатију јуриспруденцију, али и највећу тежњу да одржи своју уставну мисију, упркос бројним атацима других грана власти.

Трећи део дисертације, који носи назив „Оцена уставности аката и радњи судске власти у Црној Гори“, систематизован је у три одељка: 1) Историјски развитак система оцене уставности у Црној Гори; 2) Оцена уставности општих аката судске власти и 3) Оцена уставности појединачних аката и радњи судске власти. У њему се приказује историјски развој заштите уставности, поступак конституционализације „новог концепта“ уставне жалбе, и домаћаји, импликације, недостаци и несавршености позитивноправне регулације овог института у Црној Гори. Уставна жалба у црногорској правној традицији свој прави израз добија тек са доношењем Устава из 2007. године. До тада, она је постојала као правни лек који се примењивао тек уколико није било другог пута правне заштите. Тиме је уставна жалба, као средство најшире заштите права и слобода, истовремено била подвргнута највећем процесном ограничавању, чиме се потврђује став да неадекватно уређивање може обесмислити одређено правно средство тј. учинити формалним и овај инструмент заштите људских права, односно да ограничавајуће процесне претпоставке могу поништити материјалну страну овог уставног института, доводећи до крајњих граница принцип „самоограничења суда“ по овом питању. Од 2007. године, она се конституише као супсидијарно правно средство, које се улаже по исцрпљењу делотворног и доступног правног пута, што је резултирало значајним повећањем броја уложених уставних жалби. За само неколико година Уставни суд Црне Горе је, мимо очекивања, постао преоптерећен уставним жалбама, од којих је највећи број (98,54%) одбијен или одбачен. Овакав развој догађаја уставотворци су превидели, па је Уставни суд, све до амандманског деловања на Устав од 31.07.2013. године, био обавезан да свако писмено разматра у пленуму, чиме се дошло у ситуацију да се са решавањем уставних жалби касни и по четири године, што никао није доприносило његовом ауторитету и дигнитету, који су за његов рад и углед од насушног значаја. Једноставно, квантитет је нарушио квалитет у поступању.

У четвртном делу дисертације, са насловом „Европски суд за заштиту људских права и основних слобода и уставни суд“ систематизована су три одељка: 1) Правна природа и место Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода у националним правним системима; 2) Европски суд за људска права и 3) Утицај јуриспруденције Европског суда за људска права на праксу уставних судова. У првом одељку обрађује се карактер Европске конвенције као међународног мултилатералног уговора, који настоји да кодификује и стандардизује материју људских права у паневропском правном простору. Битно питање је и начин инкорпорације норми Конвенције у националне правне поретке, будући да је досадашња пракса показала да државе које су се определиле за систем директне адопције, имају најмање предмета пред „Старзбуром“. Други одељак бави се настанак и правном природом Европског суда за људска права, те његовом организацијом, правилима поступка и дејства одлука, у циљу компарације са националном регулативом у поступању уставних судова. Посебно се обрађује критеријум исцрпљености свих правних средстава у националном праву као услов за подношење представке пред Европским судом за људска права, будући да је уставна жалба

најчешће тај последњи филтер за предмете пред Европским судом. На крају је извршена анализа утицаја јуриспруденције Европског суда за људска права на праксу уставних судова, имајући у виду супранационални карактер јуриспруденције Европског суда.

У закључним разматрањима, кандидат сумира резултате истраживања и даје следеће закључке као резултат своје докторске дисертације: 1) потреба за што ефикаснијим одговором на константне узурпације и повреде принципа уставности узроковала је формирање посебне - уставнозаштитне гране власти, са задатком да буде чувар и контролор примене устава и уставности; 2) у савременом конституционализму мења се улога уставног суда, те долази до другачијег позиционирања ове институције у политичком и правном поретку и њеног приближавања судској власти, на начин да уставни суд више није само орган апстрактне нормативне контроле, већ и суд обичних грађана, који му се, под строгим условима, могу директно обраћати и тражити заштиту повређених темељних уставних права и слобода; 3) тенденције у погледу развоја модерних уставних судова иду у правцу прекомпозиције његових надлежности, која нужно са собом повлачи реконструкцију целокупне уставнозаштитне гране власти. У том смислу уставни судови морају да се изборе са чињеницом да контрола уставности закона више није њихова бројчано доминантна надлежност, већ је то уставна жалба, те томе морају прилагодити своју организацију и поступање; 4) преиспитивањем и касирањем судске одлуке, у правним системима који сврставају уставно судство ван граница редовног правосуђа, гарантујући независност судске власти и њен врховни ауторитет у решавању судских спорова, уставни суд излази из граница свог „уставног простора”, „заобилазећи” уставну норму да су одлуке ординарне јудикатуре коначне, правоснажне и неподложне вансудској ревизији. Пун легитимитет деловања „уставног чувара” једино је могуће остварити уколико постоји класификација уставног текста на уставне норме и уставне „наднорме“, која би дала надуставну снагу одређеним принципима на којима је устав настао и који га прожимају (нпр. принципи уставности и поштовања основних права); 5) ако се уставни суд посматра као *sui generis* орган, што је доминантно опредељење савремене правне теорије или као посебна, четврта грана власти која врши уставозаштитну функцију, онда право укидања судских одлука не одговара његовој природи и нема реално уставно упориште, будући да примарно право познаје само могућност унутрашње, инстанционе контроле и касације судских аката. Једино, у потпуности са уставом сагласно решење, јесте да одлука уставног суда у овој ситуацији има декларативно дејство констатације повреде основног уставног права, тј. да утврђујући постојање повреде неког уставног права, уставни суд има овлашћење да нулификује ожалбени акт или радњу, констатујући њихову неуставност и онемогући им даљу примену у правном животу. Оваква одлука би представљала *ex constitutionem* основ за ванредно понављање поступка пред јудикатуром; 6) обим испитивања уставне жалбе ограничен је на оцену постојања повреде „специфичног уставног права”, а не на преиспитивање судијског резона у интерпретацији и примени норми и проверавање правилности утврђеног чињеничног стања, јер је то искључива надлежност редовних судова; 7) списак извора права које суд мора имати у виду приликом одлучивања проширује се за још један - праксу (*case law*) уставног суда, будући да је редовно правосуђе дужно да примењује уставне норме, али не према сопственом поимању и резону, већ према значењу које им даје уставносудска пракса; 8) неосновани су ставови јудикатуре да јој уставни суд,

поступањем по уставној жалби, руши углед у друштвеној заједници преиспитујући коначне пресуде. Управо је реч о супротној тенденцији, да уставни суд, укидајући судске пресуде у занемарљивом броју поднетих предмета, јача ауторитет редовне судске инстанце, утврђујући постојање правилног резона и перцепције уставних норми и њиховог смисла, уз указивање у ком правцу постојећа решења треба надоградити; 9) број уложених уставних жалби није у директној корелацији са степеном демократског капацитета једне државе и њене рецепције идеала правне државе, већ се директно ослања на људску природу и њену вечиту аспирацију да до крајњих граница тестира своје разумевање правде и правичног; 10) у пракси упоредних правних система, који познају уставозаштитничку супрематију уставног суда над свим државним структурама, решено је питање односа између уставног суда и ординарне јудикатуре, у корист права уставних судија да преиспитују судску пресуду. Данас се оно као спорно јавља само у младим демократијама, где се уставни органи још увек нису правилно позиционирали у уставном систему; 11) вршећи своју „супранационалну“ надзорну функцију, Европски суд за људска права постаје коректив коначних одлука уставног суда, на исти начин на који је и уставни суд коректив коначних одлука судске власти у националном правном поретку.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Кандидат се упустио у истраживачку елаборацију једног сложеног, доминантно теоријског проблема, са значајним практичним импликацијама, који није у довољној мери истражен у нашој правној науци. Актуелност тематике којом се кандидат бави у докторској дисертацији се посебно показује у условима када су Република Србија и Црна Гора, након готово 50 година од увођења уставног судства, уставима из 2006. године (Србија), односно 2007. године (Црна Гора), по први пут увеле „нови“ концепт уставне жалбе, који је омогућио контролу уставности појединачних аката свих државних структура којима се крше основна уставна права, а међу њима по први пут у историји и одлука јудикатуре. Тиме је створен низ правних недоумица у погледу природе и обима надзорних овлашћења контролора уставности, што због нормотворачке недоречености, што због недоследности у тумачењу и примени успостављених правила.

Проучавањем главног питања докторске дисертације - да ли, и у којој мери контролор уставности има право да цени и преиспитује судску одлуку, кандидат је дао једну прегледну, обухватну, концизну и надасве критичку анализу, у којој је аргументовано дошао до строго објективних научних сазнања, везаних не само за предмет истраживања, већ и за друга питања (садржина појма уставности, системи контроле уставности, правна природа уставног суда, развитак уставносудских надлежности, појам судске власти, настанак, организација и функционалност Европског суда за људска права), која су с њим уско повезана, а која изазивају спорења, како у домаћој, тако и у упоредној јуриспруденцији, те је њихова подробна обрада неопходна за пуно разумевање истраживања.

На основу подробног истраживања правне природе односа између судске власти и заштитника уставности, кандидат долази до закључка да су све три постављена хипотезе сасвим оправдане. Као прво, кандидат је доказао да се савремени уставни суд не намеће као једини тумач и орган примене уставних

норми, али да суверено задржава право накнадне контроле да ли је јудикатура, штитећи фундаментална права, правилно протумачила и применила пропис, у складу са уставним гаранцијама. Иако је суд самосталан и независан орган државне власти, створен са искључивим задатком да штити основна права, ценећи законитост аката и радњи других државних органа и појединаца, ипак ни он, као ни остали државни орган, није непогрешив и савршен у одлучивању и може се, намерно или случајно, „огрешити“ о принцип уставности и повредити ујемчена људска права. У том правцу кандидат закључује да суду јесте основни задатак интерпретација норми, али да би правилно спроводио своју мисију бдења над њиховом применом, у циљу остваривања начела правде и правичности, прокламованих у регулама примарног права и њиховом правом значењу (које у коначном утврђује уставни суд), један део судског поступања (поштовање уставних права) мора бити подвргнут екстерном надзору. Правоснажна пресуда не значи ништа уколико су угрожена фундаментална уставна права и слободе, закључује кандидат. Даље се наводи да је у компаративном праву ову дилему разрешила пресуда Савезног уставног суда Немачке у предмету *Lüth*, из 1958. године, која је постала узор за даљи развитак ове доктрине. Данас се оно као спорно јавља само у младим демократијама, где се уставни органи још увек нису правилно позиционирали у уставном систему, превасходно из разлога што неки од њих, посебно врховне судске инстанце и даље живе у прошлим временима, када су били коначни и неприкосновени ауторитет у решавању правних спорова. Међутим, Ћупић пише да се пун легитимитет деловања уставозащитника може остварити једино уколико постоји класификација уставног текста на уставне норме и уставне „наднорме“, која би дала надуставну снагу одређеним принципима на којима је устав настао и који га прожимају. Класификација би конституисала „неписано“ правило да се овим принципима све норме устава морају прилагођавати и сходно њима тумачити. Тиме би начело неподложности судске одлуке вансудској ревизији, као норма „првог“ уставног реда, морала бити ограничена правом вишег реда, тј. принципима уставности и поштовања темељних права, који подразумевају да сваки акт и радња државног органа, мора бити сагласна са примарним правом. Кандидат закључује и да право укидања судских одлука не одговара његовој природи и нема реално уставно упориште, будући да примарно право познаје само могућност унутрашње, инстанционе контроле и касирања судских аката, тврдећи да је једино, у потпуности са уставом сагласно решење, да одлука уставног суда у овој ситуацији има декларативно дејство констатације повреде основног уставног права. Према његовом мишљењу, уставни суд има право да буде контролор поштовања примарног права од стране судства, али својим пресудама нема овлашћења да укида судску одлуку. Он утврђујући постојање повреде неког уставног права, треба своју уставнозаштитничку мисију да ограничи на нулификацију ожалбеног акта или радње и констатацију њихове неуставности, онемогућујући им даље учествовање у правном саобраћају. При томе, наведена одлука представљала би *ex constitutuonem* основ за ванредно понављање поступка пред врховним судом. Коначан биланс уставносудског мониторинга био би истовјетан са данас примењујућим, с тим што би до обавезе понављања судског поступка дошло другим, по кандидату исправнијим путем, на основу изричите уставне норме, а не на основу, у одређеним правним системима, октроисаног права уставног суда да врши касацију судске одлуке која крши уставно право.

Другу хипотезу кандидат поткрепљује ставом да уставни суд, по својој природи, није „суперапелациони” суд у односу на редовну јудикатуру, не испитује правилност рада судова и слободу судијског уверења, већ се само фокусира на питање да ли је у одлуци суда садржана повреда или ускраћење неког права и слободе прописане уставом. Ни уставна жалба није ванредни правни лек, којим се тражи испитивање свих правних недостатака судске одлуке, већ специфично правно средство, које је ограничено на утврђивање постојања повреде „специфичног уставног права“. Пред уставним судом се не може тражити инстанционо преиспитивање судске одлуке, нити се уставна жалба може сматрати ванредним правним леком за испитивање повреде законитости од стране јудикатуре. Ако би уставно правосуђе испитивало судску одлуку на идентичан начин и у идентичном обиму као што то ради инстанционо судство, кандидат сматра да би се изгубила потреба за увођењем посебне уставносудске заштите, а уставни суд би се трансформисао у део редовне јудикатуре, суправрховни суд, изгубивши *differentia specifica* у односу на редовно правосуђе. Статистичка обрада података добијених истраживањем наводи кандидата на закључак да би се у свакој области друштвеног живота морало озбиљно размислити о судбини једног правног средства, које се увелико користи, али успева у свега неколико процената, као што је то случај са уставном жалбом. Међутим, кандидат ову чињеницу тумачи другачије и закључује: „овакво поступање указује на другу страну медаље, да је неуспех пред уставним судом, уствари успех ординарне јудикатуре која показује да је способна да на уставноскладан начин пружи заштиту основних права. Непроналажење повреде устава у судским пресудама, не значи да је уставни суд лоше урадио свој посао, већ да је редовна јудикатура била на висини задатка и да је при одлучивању правилно протумачила смисао уставне норме“. Оваква правилност није карактеристика само појединих држава, већ је реч о заједничкој особености свих уставних судова насталих на територији држава бивше јужнословенске заједнице, али и других држава које примењују овакав концепт (Немачка, Шпанија). Кандидат даље изводи закључак да „број уложених уставних жалби није у директној корелацији са степеном демократског капацитета једне државе и њене рецепције идеала правне државе, већ се директно ослања на људску природу и њену вечиту аспирацију да до крајњих граница тестира своје поимања правде и правде“.

У прилог поткрепљења треће хипотезе, кандидат правилно запажа да се еволуција модерних уставних судова суштински огледа у експанзији и прекомпозицији класичних уставносудских надлежности, која нужно са собом повлачи реконструкцију целокупне уставнозаштитне гране власти. У том смислу уставни судови морају да се изборе са чињеницом да контрола уставности закона више није њихова примарна надлежност, већ да вто постаје уставна жалба. Уставни суд се налази у својеврсној транзицији из апстрактног, по правилу за обичне грађане недоступног органа, у „суд обичних људи“, дајући право и појединцима да могу изазвати државу пред посебним, самосталним и независним ауторитетом. Упоредна статистика указује да највећи број уставних спорова (скоро 90%) чине уставне жалбе, схваћене од стране грађана као средство последње наде у остварење правде и заштиту права пред сигурним и поузданим заштитником. Све то је довело до приближавања судске и уставносудске власти, пре свега повећаном јудицијализацијом устава, тј. омогућавањем редовним судијама да непосредно примењују уставне норме, а затим и кроз инаугурацију доктрине уставносудских интерпретативних одлука,

које овлашћују уставни суд да, дајући тумачење прописа, залази и изван уставом омеђених граница.

У анализи система оцене уставности аката и радњи судске власти у Републици Србији, кандидат запажа постојање значајног процента позитивно решених уставних жалби, у односу на компаративна искуства, где тај број не прелази неколико процената. Такво стање само наизглед забрињава, будући да се дубљом анализом излучује закључак да оно само указује на постојања одређених системских недостатака, репетитивног карактера, у примени одређених норми примарног права (правично суђење, суђење у разумном року, једнака заштита права) у судском поступању. Основним узроком овакве праксе, кандидат сматра: „мањкаву” поделу послова између уставног и редовног правосуђа, у којој је Уставни суд „извукао дебљи крај”, и постао инстанца надлежна за све оне спорове који су у упоредном праву у домену послова врховног суда (заштита права на суђење у разумном року, те утврђивање правних схватања и уједначавање судске праксе, а имајући у виду висок цензус за изјављивање ревизије, који онемогућава приступ врховном суду). Последица је да Уставни суд Републике Србије постаје жртва своје широке надлежности, те са тешком муком успева да држи корак са бројем пристижућих спорова, уз истовремено смањење броја заосталих предмета.

Данило Ћупић долази до закључка да је основна карактеристика остваривања концепта уставне жалбе у Црној Гори, да она у пракси представља доминантну надлежност Уставног суда (око 85% новопримљених предмета су уставне жалбе), а од њих преко 90% се односи на одлуке судске гране власти, те да обим контроле и број утврђених повреда уставних права (1,46% од укупног броја уложених уставних жалби) указује на постојаност ефикасног и ефективног система примарне заштите људских права, која се врши у оквиру редовне јудикатуре, уз спорадичне повреде основних права, репетитивног карактера. Ефикасности у поступању не доприноси ни природна тежња и склоност грађана да „истерују правду” до крајњих лимита, гајећи наду да своје незадовољство радом државних органа, а посебно судова, могу вентилirati пред уставним судом, погрешно очекујући да ће он, као ревизиони суд, ценити све аспекте ожалбене одлуке. У овом настојању, они нису усамљени, већ је реч о истоветној тенденцији која се испољава у свим државама које познају институт уставносудске контроле јудикатуре, па чак и оним са много дужом традицијом (Немачка, Шпанија).

И на крају, кандидат долази до закључка да вршећи своју надзорну функцију, Европски суд постаје коректив коначних одлука уставног суда, на исти начин на који је и уставни суд коректив коначних одлука судске власти у националном правном поретку. Док уставни суд врши мониторинг над повредом устава, Европски суд врши оцену сагласности коначних националних одлука са паневропским правом људских права, насталим на Европској конвенцији и јуриспруденцији Европског суда, дајући Конвенцији статус „инструмента европског јавног поретка“ за заштиту појединаца, чиме уставно правосуђе полако губи улогу врховног арбитра препуштајући је Европском суду.

Допринос истраживања односи се на унапређење доктринарних ставова о природи, улози и значају уставносудске контроле судске власти у савременим правним системима. С обзиром на недостатак сличних радова у нашој уставноправној литератури, допринос дисертације је веома значајан. Поред научно-теоријске оправданости, ова теза има и ширу, друштвену оправданост,

која проистиче из дејства коју примена начела уставносудског мониторинга над актима и радњама судске власти има у савременим правним системима. Поље уставносудског деловања је, како каже кандидат, „веома деликатно, јер је увођењем савременог концепта уставне жалбе граница између функција и делатности редовног и уставног правосуђа додатно истањена, изгубивши своју чврстину и ригидност, а добивши на еластичности“. Само доследна примена, у дисертацији прокламованог еквилибријума у односима између ових органа, може спречити присутне турбуленције у виду учесталог расправљања и спорења око делокруга надлежности између уставносудске власти и врховне јудикатуре и заштитити грађана у пуном смислу, омогућавајући им да пуним плућима уживају у уставом ујемченим благодетима. Према томе, резултати истраживања могу бити валидна основа за конкретно решавање бројних отворених питања поделе власти између јудикатуре, конкретно врховних судова и уставног суда.

Концептуални оквир теме и структура докторске тезе указују да је кандидат правилно одабрао предмет свог истраживања и поставио кључна питања значајна за истраживање проблематике оцене уставности аката и радњи судства. Комисија је мишљења да је кандидат, применом коректног методолошког апарата, дошао до научно прихватљивих резултата на основу којих је дао конкретне смернице и понудио модел на основу ког је могуће хармонизовати односе између ове две гране власти. Управо тај модел представља један од најзначајнијих научних доприноса ове дисертације.

7. Закључак и предлог Комисије

Докторска дисертација кандидата Данила Ћупића, под насловом „Оцена уставности аката и радњи судске власти“, израђена је у складу са одобреном структуром из пријаве теме, на коју је сагласност дало Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду и Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.

Дисертација према свом садржају, методолошком приступу истраживању, добијеним резултатима и предложеним решењима представља оригинално и вредно научно дело, настало самосталним истраживачким радом. Иако се кандидату може приговорити да је превелик простор у раду поконио представљању процедуралних решења, посебно у области компаративног права и права Европске конвенције о људским правима, као и да је о неким „споредним“ стварима писао шире од потребног, примедбе нису таквог обима и карактера да би умањиле позитивну вредност ове дисертације, те стоји закључак да је кандидат успео у настојању да дефинише кључне аспекте ове проблематике и оствори квалитетан докторски рад. Докторска дисертација обрађује веома актуелну тематику односа између редовног судста и уставног суда и представља вредан допринос изучавању ове, код нас још увек недовољно истражене области, која се и даље налази у „жижи“ интересовања правничке јавности.

Имајући у виду изнете ставове и значај резултата истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију кандидата **Данила Ћупића** под насловом „**Оцена уставности аката и радњи судске власти**“ и констатује да су се стекли услови за њену одбрану, те једногласно чини **Предлог** Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду да одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

Комисија:

-
1. Др Оливера Вучић,
редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду

 2. Др Драган Стојановић,
редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу

 3. Др Владан Петров,
ванредни професор Правног факултета Универзитета у Београду

Београд, 10. јуни 2014. године

На основу члана 24. и члана 135. став 7. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, а у смислу одредаба члана 124. и 125. Статута Правног факултета Универзитета у Београду из 2002. године, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на XVII седници од 30. јуна 2014. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидата **ДАНИЛА ЋУПИЋА** под насловом: **"Оцена уставности аката и радњи судске власти "**, и одређује Комисија за одбрану, у саставу:

др Оливера Вучић, редовни професор
др Драган Стојановић, редовни професор Правног факултета
Универзитета у Нишу
др Владан Петров, ванредни професор.

Универзитет у Београду је 3. априла 2012. године, актом 02 број: 06-17750/14-12, дао сагласност на предлог теме докторске дисертације. Кандидат је објавио радове: Вукчевић, М, Ћупић, Д, „Уставна жалба као средство заштите људских права и слобода (скица за црногорско искуство)“, *Актуелност и значај људских права и слобода* (Зборник радова), Источно Сарајево, 2011, стр. 212-231 и Ћупић, Д, „Уставне гаранције начела независности и самосталности судске власти у уставима бивших југословенских република“, *Начела и вриједности правног система – норма и пракса* (Зборник радова), Источно Сарајево, 2012, стр. 456-471.

Објављени радови квалификују кандидата за одбрану докторске дисертације.

Члан 2.

О извршењу ове одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

03-број: _____
ВЕЋА

Београд

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ

Декан

Професор др Сима Аврамовић